

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Departament Polityki Rodzinnej

DSR-IV.055.13.2023.AS
Warszawa, dnia 16 października 2023 r.

Pan
Marek Pilarski

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r., poz. 870), w związku ze złożoną przez Pana petycją, przekazaną do rozpatrzenia przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów w dniu 10 sierpnia 2023 r., w sprawie postulatu dotyczącego zmiany regulacji prawnych w zakresie warunków ustalania prawa do świadczeń dla opiekuna osoby niepełnosprawnej, uprzejmie informuję;

Prawo do świadczeń opiekuńczych z tytułu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną, tj. świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługuje osobie ubiegającej się o dane świadczenie, po złożeniu przez nią wniosku w gminnym organie właściwym i po spełnieniu wszystkich niezbędnych przesłanek określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.).

W świetle obowiązujących przepisów ww. ustawy (art. 16 a ust. 1 oraz art. 17 ust. 1) jednym z podstawowych warunków otrzymania prawa do świadczeń opiekuńczych, tj. odpowiednio specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia pielęgnacyjnego przez opiekuna osoby niepełnosprawnej jest rezygnacja lub niepodejmowanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez opiekuna, w związku z koniecznością sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną, legitymującą się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności (w przypadku dorosłych osób niepełnosprawnych – orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

W związku z powyższym, opiekun osoby niepełnosprawnej będzie mógł nabyć prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego nie wcześniej niż po spełnieniu ww. warunku rezygnacji lub niepodejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, niezbędnego do przyznania danego świadczenia wnioskowanego przez opiekuna.

Należy podkreślić, że spełnienie ww. warunku opiekun osoby niepełnosprawnej ubiegający się o prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego potwierdza już na etapie złożenia wniosku w oświadczeniu (część II pkt 2 wniosku o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego oraz część IV pkt 2 wniosku o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego), którego zgodność z prawdą potwierdza podpisem składanym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Reasumując, w obecnym stanie prawnym, przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego następuje dopiero po spełnieniu ww. podstawowego warunku rezygnacji lub niepodejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez opiekuna osoby niepełnosprawnej, zaś nie spełnienie tego warunku oznacza brak prawa do tych świadczeń.

Realizacją zadań związanych z ustalaniem w indywidualnych sprawach prawa do świadczeń dla opiekunów osób niepełnosprawnych, w tym oceną, czy w indywidualnej sprawie spełnione są wszystkie warunki do otrzymania ww. świadczeń, w szczególności, czy opiekun nie podejmuje lub zrezygnował z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, zajmuje się gminny organ właściwy, czyli wójt, burmistrz, prezydent miasta lub upoważniony kierownik/pracownik ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wnioskowane świadczenie.

Ww. organ właściwy rozstrzyga indywidualną sprawę w drodze decyzji administracyjnej, od której stronie przysługuje odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego (SKO), a na decyzję SKO służy prawo wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że wsparcie osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin to jeden z priorytetów aktualnej polityki państwa.

Wychodząc naprzeciw postulatom środowisk skupiających osoby z niepełnosprawnościami na mocy uchwalonej przez Sejm w dniu 7 lipca 2023 r. ustawy *o świadczeniu wspierającym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429) zostały wprowadzone nowe rozwiązania mające na celu poprawę sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, które zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2024 r.

W świetle wprowadzonych ww. ustawą nowych rozwiązań, osoby z niepełnosprawnościami będą mogły ubiegać się od 1 stycznia 2024 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych o nowe świadczenie wspierające kierowane bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością w wieku od ukończenia 18 roku życia.

Takie rozwiązanie ukierunkowane będzie na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnościami, tak aby dorosła już osoba niepełnosprawna mogła decydować jak wykorzystywane ma być otrzymywane wsparcie, np. na pokrycie wydatków związanych z opieką sprawowaną przez jej opiekuna.

Zgodnie z założeniami ww. ustawy, świadczenie wspierające będzie przysługiwało bez względu na dochody osiągane przez osobę z niepełnosprawnościami lub członków jej rodziny (brak kryterium dochodowego), będzie wolne od egzekucji i niezależnie od innych form wsparcia otrzymywanych przez osoby niepełnosprawne jak również przez ich opiekunów.

Aby uzyskać świadczenie wspierające, osoba z niepełnosprawnością będzie musiała uzyskać w wojewódzkim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności decyzję ustalającą odpowiedni poziom potrzeby wsparcia, wydaną w ramach zmodyfikowanego systemu orzecznictwa o niepełnosprawności (na poziomie od 70 pkt do 100 pkt).

Przy ustalaniu potrzeby wsparcia pod uwagę będzie brana m. in. zdolność osoby niepełnosprawnej do samodzielnego wykonywania określonych czynności lub zadań związanych z codziennym funkcjonowaniem.

Istotne jest też, że prawo do złożenia wniosku o ustalenie osobie niepełnosprawnej poziomu potrzeby wsparcia będzie niezależne od daty powstania niepełnosprawności czy rodzaju posiadanego przez te osoby stopnia niepełnosprawności.

Wysokość świadczenia wspierającego będzie powiązana z wysokością renty socjalnej i będzie wynosić od 40 % do 220% renty socjalnej – w zależności od poziomu potrzeby

wsparcia czyli ilości przyznanych punktów. Wraz z coroczną waloryzacją renty socjalnej, corocznej waloryzacji będzie podlegała także wysokość świadczenia wspierającego.

Świadczenie wspierające będzie wprowadzane w trzech etapach począwszy od 1 stycznia 2024 r., a skończywszy na finalnym wdrożeniu całości zmian, które nastąpi 1 stycznia 2026 r.

Harmonogram wprowadzenia świadczenia wspierającego:

- I etap – od 1 stycznia 2024 r. – świadczenie wspierające dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z najwyższymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 87 do 100 pkt
- II etap – od 1 stycznia 2025 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne także dla osób z niepełnosprawnościami z kolejnymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 78 do 86 pkt
- III – ostatni etap – od 1 stycznia 2026 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne także dla osób z niepełnosprawnościami z pozostałymi uprawniającymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 70 do 77 pkt

Realizacją zadań związanych z przyjmowaniem i rozpatrywaniem wniosków oraz ustalaniem prawa do świadczenia wspierającego od dnia 1 stycznia 2024 r. zajmował się będzie Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Należy podkreślić, że dzięki wprowadzeniu ww. rozwiązania, sytuacja osobista opiekuna osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności jego dochód, aktywność zawodowa bądź pobieranie świadczeń emerytalno-rentowych, nie będzie miała żadnego wpływu na prawo do świadczenia wspierającego. W sytuacji gdy osoba z niepełnosprawnościami będzie pobierała własne świadczenie wspierające, jej opiekun jak najbardziej będzie mógł być aktywny zawodowo bez żadnych ograniczeń.

Tym samym zrealizowane zostaną oczekiwania/postulaty środowisk skupiających osoby z niepełnosprawnościami, w tym opiekunów osób niepełnosprawnych.

Olgierd Podgórski
Dyrektor Departamentu
Polityki Rodzinnej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Do wiadomości:
Biuro Dyrektora Generalnego
Nr sprawy: BDG-IV.055.1.56.2023.BB

